

©Borgis

Wspomnienie o prof. IWNiRZ, dr. hab. n. farm. Bogdanie Kędzi

Profesor IWNiRZ, dr. hab. n. farm. Bogdan Kędzia urodził się 28 stycznia 1939 roku w Wilnie jako drugie z kolei dziecko Stanisława i Amandy Kędziów. Dziecięce wojenne lata spędził z rodziną w podwileńskich Wilkiszkach. Szkołę średnią ukończył w III Liceum Ogólnokształcącym w Gdańsku-Wrzeszczu, gdzie po zakończeniu wojny osiedlili się pp. Kędziowie. Podążając za swoimi ówczesnymi zainteresowaniami chemią, a także idąc w ślady starszego brata Włodzimierza, rozpoczął studia na Wydziale Farmaceutycznym Akademii Medycznej w Gdańsku. Zainteresowania mikrobiologią (przejawiane już wtedy przez brata Włodzimierza, a następnie przez najmłodszą z rodzeństwa, siostrę Annę) wystąpiły u Profesora podczas studiów, czego wyrazem było napisanie pracy magisterskiej pt. „Badania metabolizmu endogennego szczepów gronkoców pochodzących od chorych i od nosicieli”. Tytuł zawodowy magistra farmacji uzyskał w 1964 roku. W latach 1965-1972 pracował jako asystent i starszy asystent w Zakładzie Mikrobiologii Farmaceutycznej Akademii Medycznej w Poznaniu. Stopień naukowy doktora nauk farmaceutycznych uzyskał w 1970 roku na Wydziale Farmaceutycznym ówczesnej Akademii Medycznej w Poznaniu (obecnie Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego) na podstawie dysertacji pt. „Właściwości metaboliczne gronkoców wrażliwych i opornych na chloramfenikol”.

W 1972 roku Profesor rozpoczął trwającą niemal 48 lat pracę w Instytucie Roślin i Przetworów Zielarskich (wtedy noszącym nazwę Instytut Przemysłu Zielarskiego, a obecnie Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich). Początkowo zatrudniony był na stanowisku adiunkta i kierownika Pracowni Mikrobiologicznej Zakładu Farmakologii. W latach 1980-1986 pełnił obowiązki kierownika Zakładu Farmakologii, a w okresie od 1992 do 2002 roku był kierownikiem tego Zakładu. W latach 1977-1990 pełnił funkcję Sekretarza Rady Naukowej Instytutu. Habilitował się w 2000 roku na Akademii Medycznej w Poznaniu po przedstawieniu rozprawy pt. „Badania nad zanieczyszczeniem surowców zielarskich drobnoustrojami”. W 2001 roku został powołany na stanowisko profesora kontraktowego w Instytucie Roślin i Przetworów Zielarskich. W latach 2003-2015 był pracownikiem Zakładu Farmakologii i Fitochemii, a w okresie od 2015 do 2020 roku – Zakładu Innowacyjnych Biomateriałów i Nanotechnologii Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich.

Profesor Bogdan Kędzia był wybitnym specjalistą w dziedzinie mikrobiologii leku roślinnego, surowców zielarskich oraz apiterapii. Jego dorobek naukowy obejmuje blisko 700 publikacji, poświęconych w większości tematyce mikrobiologicznej, farmakologicznej, fitochemicznej i apiterapii. Prace z zakresu mikrobiologii dotyczyły m.in. metabolizmu drobnoustrojów chorobotwórczych (głównie gronkoców złocistych), zakażeń szpitalnych, trwałości i jałowości leków oraz materiałów biologicznych, dekontaminacji mikrobiologicznej surowców i fitopreparatów, zanieczyszczeń mikrobiologicznych surowców i preparatów zielarskich, kosmetycznych oraz spożywczych (wykrywanie i identyfikacja zanieczyszczeń), mechanizmu oporności drobnoustrojów na antybiotyki, skuteczności działania środków dezynfekcyjnych i antyseptycznych oraz aktywności przeciwdrobnoustrojowej substancji pochodzenia roślinnego i syntetycznego (*in vivo* i *in vitro*; w tym nowo zsyntetyzowanych substancji chemicznych). Prace z dziedziny farmakologii i fitochemii dotyczyły działania farmakologicznego surowców i leków roślinnych oraz powiązania tego działania z zawartością związków biologicznie aktywnych.

Osobną i znaczącą grupę stanowiły prace nad właściwościami biologicznymi i leczniczymi produktów pszczelich. To właśnie w tej dziedzinie – apiterapii – Profesor wraz z żoną Elżbietą Hołderną-Kędzią opublikował kilkanaście książek naukowych i popularno-naukowych, w tym „Leczenie produktami pszczelimi”

(PWRiL 1994), „Leki z pasieki. Produkty pszczół w profilaktyce i leczeniu” (Wyd. Duszpasterstwa Rolników 2000), „Produkty pszczół w terapii” (Fundacja Pomocy Człowiekowi i Środowisku „Humana Divinis” 2005), „Miód. Skład i właściwości biologiczne” (Przedsiębiorstwo Wydawnicze „Rzeczpospolita S.A.” 2008), „Leczenie chorób wewnętrznych ogólnie dostępnymi produktami pszczelimi w świetle badań klinicznych” (Fundacja Pomocy Człowiekowi i Środowisku „Humana Divinis” 2008), „Propolis w leczeniu chorób skóry” (Fundacja Pomocy Człowiekowi i Środowisku „Humana Divinis” 2009), „Lecnicze działanie miodu w chorobach wewnętrznych” (MedPharm Polska 2010), „Pyłek kwiatowy i pierzga w leczeniu klinicznym” (Fundacja Pomocy Człowiekowi i Środowisku „Humana Divinis” 2010), „Propolis w chorobach wewnętrznych” (Fundacja Pomocy Człowiekowi i Środowisku „Humana Divinis” 2011), „Pszczeli pyłek kwiatowy. Pozyskiwanie, skład chemiczny, właściwości biologiczne, działanie lecznicze” (Fundacja Pomocy Człowiekowi i Środowisku „Humana Divinis” 2012), „Mleczko pszczele – monografia” (Fundacja Pomocy Człowiekowi i Środowisku „Humana Divinis” 2013), „Możliwości leczenia chorób serca i układu krążenia za pomocą produktów pszczelich” (Fundacja Pomocy Człowiekowi i Środowisku „Humana Divinis” 2016), „Mniej znane produkty pszczele” (Sądecki Bartnik 2017), „Zastosowanie miodu i ziół w terapii” (Fundacja Pomocy Człowiekowi i Środowisku „Humana Divinis” 2018) i „Apikosmetyka. Miód, propolis, pyłek kwiatowy, mleczko pszczele, jad pszczeli, wosk” (Borgis 2020).

Profesor Bogdan Kędzia był ponadto tłumaczem i autorem polskiego wydania książek z języka rosyjskiego: A.I. Tichonowej i wsp. o propolisie (2006), pyłku kwiatowym (2008), jadzie pszczelim (2011) i miodzie (2017) oraz T.M. Czuchraja o motyli cy woskowej (barcia ku większym) (2020). W ostatnim okresie sporo czasu poświęcił przygotowaniu książki o produktach pszczelich oraz ich leczniczych i profilaktycznych właściwościach w ujęciu szerszym niż do tej pory. Szkoda, że nie zobaczył już efektów swojej pracy, która w postaci monografii pt. „Apiterapia. Leczenie miodem i innymi produktami pszczelimi” ukazała się pod koniec września br. Kolejnym zamierzeniem Profesora było opracowanie i przygotowanie do druku przekrojowej książki na temat propolisu.

Profesor Kędzia był autorem licznych opinii i ekspertyz dotyczących różnych istotnych zagadnień, takich jak opracowanie metod ekstrakcji substratów pochodzenia pszczelego (pyłku kwiatowego, pierzgi, propolisu) wraz z uwzględnieniem etapu finalnego liofilizacji oraz metod konserwacji i stabilizacji mleczka pszczelego, zaproponowanie składu preparatu złożonego z produktów pszczelich (pyłku kwiatowego, propolisu, mleczka pszczelego) i innych komponentów o potencjalnym zastosowaniu w chorobach neurodegeneracyjnych, w szczególności chorobie Alzheimera, opinia dotycząca Imuregenu – preparatu uzupełniającego niedobory składników odżywczych, głównie nukleotydowych.

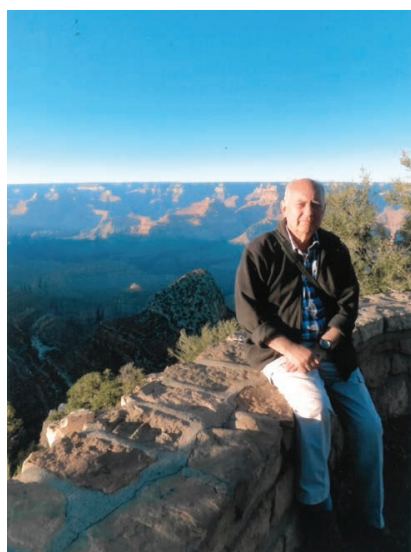
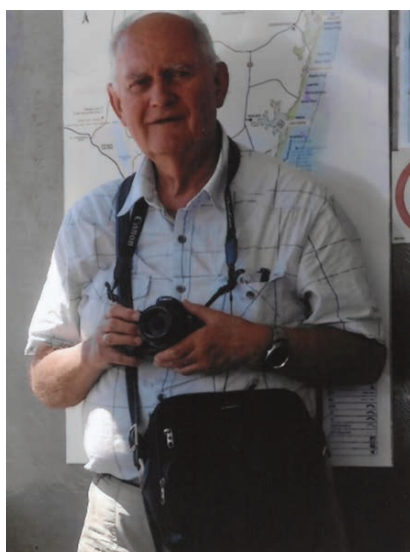
Profesor Bogdan Kędzia przebywał na stażach naukowych m.in. w Chinach, Japonii, Korei i Nowej Zelandii, a także czynnie udzielał się w wielu towarzystwach naukowych i branżowych. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów, Pszczelniczego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Komitetu Zielarskiego, Komitetu Terapii i Nauk o Leku PAN oraz prezesem Sekcji Fitoterapii Polskiego Towarzystwa Lekarskiego. Przez wiele lat był Sekretarzem Redakcji, a następnie redaktorem wiodącym czasopism „Herba Polonica” i „Postępy Aerosoloterapii”. Od 2004 roku aż do śmierci pełnił funkcję redaktora prowadzącego kwartalnika „Postępy Fitoterapii”.

Za całokształt działalności został uhonorowany Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Srebrną Odznaką „Zasłużony Pracownik Przemysłu Spożywczego”, „Medalem złotym za długoletnią służbę”, Honorową Odznaką Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Spożywczego, nagrodami wojewódzkimi: „Za Wybitne Osiągnięcia w Dziedzinie Nauki” i „Za Wybitne Osiągnięcia Techniki”, a także Złotą Odznaką Polskiego Związku Pszczelarskiego i Nagrodą Pszczelniczego Towarzystwa Naukowego za Wybitne Osiągnięcia w Dziedzinie Apiterapii, Medalem „In Plantis Magna Latet Virtus” Polskiego Komitetu Zielarskiego i Nagrodą Sądeckiego Bartnika – *In vino veritas, in mel sanitas*, za „Ogromne Serce i Pracę dla Pszczelarstwa Polskiego”.

W życiu codziennym był wyjątkowo skromnym człowiekiem, posiadającym nienaganne maniery. Znana była także jego pedanteria ujawniająca się przy przygotowywaniu publikacji i sumiennym wykonywaniu prac redakcyjnych. Postrzegano go jako człowieka bardzo oddanego swojej pracy, pełnego twórczych pasji i pomysłów. Każde nowe zadanie starał się zgłębić możliwie jak najdokładniej, korzystając z wcześniejszego i bieżącego piśmiennictwa oraz bogatej, uzupełnianej o nowe pozycje biblioteki domowej. Dużo swego czasu, wysiłku i zdolności intelektualnych poświęcał apiterapii, co wyrażało się dużym zaangażowaniem w jej propagowanie, jak również w licznych opracowaniach z tej dziedziny. Warto podkreślić Jego

zainteresowania podróżnicze, które zaowocowały licznymi wożażami w różne rejony świata. Pasjonowały go również: film, książka, muzyka, fotografia, turystyka górską, które stanowiły swoisty balans w chwilach wolnych od pracy. Przede wszystkim był otwarty i przychylny w stosunku do innych ludzi. Wszyscy współpracownicy doświadczali z Jego strony serdecznej życzliwości oraz pomocy w wielu problemach naukowych i życiowych. Zapamiętamy go również jako człowieka sumiennego, wytrwałego, obowiązkowego, a przede wszystkim oddanego nauce i pracy.

Zmarł 20 lipca 2020 roku, pozostawiając niedokończone prace. Pożegnaliśmy Pana Profesora podczas uroczystości pogrzebowych, które odbyły się 23 lipca na Cmentarzu Jeżyckim przy ul. Nowina w Poznaniu. Będzie nam wszystkim bardzo brakowało Pana Profesora.

Migawki z podróży

Podczas wykładu

**Wykaz najważniejszych prac eksperymentalnych z dorobku
Profesora dr. hab. n. farm. Bogdana Kędzi:**

1. Kędzia B. Właściwości metaboliczne gronkowców wrażliwych i opornych na działanie chloramfenikolu. *Med Dośw i Mikrobiol* 1971; 17:103-16.
2. Kędzia B, Kędzia W, Szumała A. Przydatność podłoży farmakopealnych do wykrywania drobnoustrojów beztlenowych w lekach i materiałach. *Farmacja kliniczna. T. I. Wyd. Pol. Tow. Farm., Poznań* 1973; 149-57.
3. Lutomski J, Kędzia B, Dębska W. Wirkung des Athanolextraktes und aktiver Substanzen aus *Curcuma longa* auf Bakterien und Pilze. *Planta Med* 1974; 26:9-19.
4. Kędzia B, Wrociński T. Metoda wykrywania drobnoustrojów chorobotwórczych występujących w lekach. *Farmacja kliniczna. T. II. Wyd. Pol. Tow. Farm., Poznań* 1974; 137-43.
5. Kędzia B. Ocena przydatności podłoży do ilościowego określania bakterii tlenowych w surowcach i preparatach roślinnych. *Herba Pol* 1978; 24:157-64.
6. Kędzia B. Ocena przydatności podłoży do określania liczby grzybów w surowcach i preparatach roślinnych. *Herba Pol* 1980; 26:67-72.
7. Kędzia B, Grabowska H. Występowanie pałeczek *Enterobacteriaceae* w surowcach i preparatach roślinnych. *Herba Pol* 1982; 28:61-73.
8. Kędzia B, Hołderna-Kędzia E. Występowanie bakterii tlenowych i grzybów w surowcach zielarskich. *Herba Pol* 1984; 30:59-70.
9. Kędzia B, Hołderna-Kędzia E. Badania nad skojarzonym działaniem antybiotyków i propolisu na *Staphylococcus aureus*. *Herba Pol* 1986; 32:187-95.
10. Kędzia B, Hołderna-Kędzia E. Investigation upon the combined action of propolis and antimycotic drugs on *Candida albicans*. *Herba Pol* 1987; 33:145-51.
11. Kędzia B, Iwaszkiewicz J, Geppert B. Badania farmakologiczne etanolowego wyciągu z propolisu. *Herba Pol* 1988; 34:243-53.
12. Szajda M, Kędzia B. New alkoxycarbonylalkyloxychalcones and their α , β -dibromo derivatives of potential antimicrobial activity. *Pharmazie* 1989; 44:190-1.
13. Kędzia B. Drobnoustroje fitopatogenne w surowcach zielarskich. Bakterie tlenowe. *Herba Pol* 1989; 35:213-6.
14. Kędzia B. Drobnoustroje fitopatogenne w surowcach zielarskich. II. Grzyby pleśniowe. *Herba Pol* 1990; 36:55-8.
15. Kędzia B, Alkiewicz J, Hołońska J, Krzyżaniak M. Działanie solanki adriatyckiej na drobnoustroje górnych dróg oddechowych. *Post Aerosoloter* 1994; 2:125-8.
16. Kędzia B, Jankowiak J, Geppert B i wsp. Poszukiwanie olejków eterycznych i składników olejkowych o działaniu immunostymulującym. *Herba Pol* 1998; 42:126-35.
17. Alkiewicz J, Kędzia B, Zawadzka D i wsp. Badanie aktywności mikrobiologicznej olejku z drzewa herbacianego i próby jego zastosowania w terapii inhalacyjnej. *Post Aerosoloter* 1998; 6:115-23.
18. Migdał W, Owczarczyk B, Kędzia B, Segiet-Kujawa E. The effect of ionizing radiation on microbiological decontamination of medicinal herbs and biologically active compounds. *Radiation Physics and Chemistry* 1998; 52:91-4.
19. Lutomski J, Kędzia B. Ocena aktywności biologicznej roślin o działaniu adaptogennym. *Post Fitoter* 2000; 2:31-5.
20. Stojakowska A, Kędzia B, Kisiel W. Antimicrobial activity of 10-isobutyryloxy-8-9-epoxythymol isobutyrate. *Fitoterapia* 2005; 76:687-90.
21. Wolski T, Tambor K, Rybak-Chmielewska H, Kędzia B. Identification of honey volatile components by solid phase microextraction (SPME) and gas chromatography/mass spectrometry (GC-MS). *J Apic Sci* 2006; 2:115-27.

22. Nowakowska Z, Kędzia B, Schroeder G. Synthesis, physicochemical properties and antimicrobial evaluation of new (*E*)-chalcones. *Eur J Med Chem* 2008; 43(4):707-13.
23. Radecka-Paryzek W, Pospieszna-Markiewicz I, Kędzia B. Self assembled synthesis, characterization and antimicrobial activity of dinuclear lanthanide salicylaldimine complexes derived from cadaverine. *Polish J Chem* 2009; 83:1693-700.
24. Kokot ZJ, Matysiak J, Kłós J i wsp. Application of principal component analysis for evaluation of chemical and antimicrobial properties of honey bee (*Apis mellifera*) venom. *J Apic Res and Bee World* 2009; 48(3):168-75.
25. Hołderna-Kędzia E, Kędzia B. Ocena aktywności antybiotycznej wyciągów roślinnych. *Post Fitoter* 2010; 2:59-70.
26. Kędzia B, Hołderna-Kędzia E. Działanie na bakterie i grzyby alkaloidów i innych grup związków roślinnych. *Post Fitoter* 2013; 1:8-16.
27. Kędzia B, Hołderna-Kędzia E, Kaniewski R, Szarata M. Badania aktywności antybiotycznej krajowego olejku konopnego. *Post Fitoter* 2014; 3:141-3.
28. Kędzia B, Hołderna-Kędzia E, Dutkowiak A. Aktywność antybiotyczna krajowych miodów odmianowych. *Post Fitoter* 2014; 2:67-70.
29. Kędzia B, Hołderna-Kędzia E. Aktywność antybiotyczna miodu manuka i jego działanie na drobnoustroje chorobotwórcze dla człowieka. *Post Fitoter* 2015; 4:56-60.
30. Kędzia B, Hołderna-Kędzia E, Seidler-Łożykowska K i wsp. Aktywność antybiotyczna i skład chemiczny ekstraktów otrzymanych z ziela i siewek *Chelidonium majus* L. *Post Fitoter* 2015; 2:67-71.
31. Woźniak M, Kwaśniewska-Sip P, Babicka M i wsp. Skład chemiczny etanolowego ekstraktu z propolisu i jego aktywność biologiczna wobec grzybów pleśniowych. *Post Fitoter* 2018; 2:86-91.
32. Kołodziej B, Sęczyk Ł, Sugier D i wsp. Determination of the yield, saponin content and profile antimicrobial and antioxidant activities of three *Gypsophila* species. *Ind Crop Prod* 2019; 138(3):1-13.
33. Król B, Kołodziej B, Kędzia B i wsp. Date of harvesting affects yields and quality of *Origanum vulgare* ssp. *hirtum* (Link) letsvaart. *J Sci Food Agric* 2019; 99(12):1-21.

prof. dr hab. n. roln. Waldemar Buchwald
dr n. farm. Anna Krajewska-Patan